

БИБЛИОТЕКА
Прозна путовања

Наслов оригинала
Michael Lawrence
Ryan's Brain (Jiggy McCue Story)

© Michael Lawrence
© за српски језик ОДИСЕЈА

This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Culture Programme

Мајкл Лоренс

ЗЛИ МОЗАК

С енглеског превео
Петар Капуран

ОДИСЕЈА
Београд, 2012.

*Овај Мозак посвећен је Камерону Луису Цију
(иако њему заиста није потребан још један)*

ПРВО ПОГЛАВЉЕ

Знате ли да неки људи мисле да је забавно бити Зврле Мрак? Заиста, има их који то мисле. Смешно? Ха! Немају они појма. Сваки дан мог живота је трагедија. Ево шта ми се на пример десило недељу дана пре тринаестог рођендана. Довољно је грозно што мој најважнији рођендан до сад пада у уторак, усред школске године (чудно планирање породице од стране мојих родитеља), али то није ништа у поређењу с оним што се догађало пре рођендана.

Све је почело недељу дана пре рођоша, кад смо играли фудбал на часу физичког. Стајао сам тако једног хладног, суморног поподнева, тресући се у шортсу, прекрштених прстију, у нади да лопта неће полетети у мом правцу, и не помишљајући да ће се у наредним минутима мој живот, поново, стрмоглавити. А све је почело од...

Не! Сачекајте. Да се вратимо мало уназад. Пре поподнева иде преподне, а спомињем преподне

тог поподнева зато што је то било јутро мог великог експеримента. Опште је позната чињеница да су заиста генијални људи увек несхваћени у свом родном граду. Није толико позната чињеница да су заиста генијални људи као деца били несхваћени и у свом дому. То јутро је добар пример за то. Сцена је следећа – моја соба у мојој кући у насељу Поточкова фарма, среда, тачно седам и четрдесет пет. Сваког тренутка би моја мама требало да се продере да устанем пошто ћу ПОНОВО закаснити, а онда ће ми рећи да полако једем доручак, да ТЕМЕЉНО оперем прљави врат, кренем у школу и да се не расправљам. Помислили бисте да сам човек са сто руку.

У последње време тешко устајем. Ништа то није ново, али ових дана ми је још теже пошто су јутра мрачна, а ко жели да мења леп, топао кревет за хладно, мрачно јутро и школу?*

Због тог проблема са извлачењем Мраковог тела из Мракове јазбине убрзао сам се како бих избегао добројутарње крештање тиранина кога сам принуђен да називам мајком, као и грдње Паћеника Дакића кад закасним на прозивку. Добар део проблема лежи

* Заиста не знам зашто школе не могу да се организују тако да часови почињу после ручка, али да не покрећем сад ту тему.

у томе што треба да нађем времена и да шутнем пиџаму у ћошак и да обучем своју глупу униформу, па ми је пало на памет да бих можда могао да некако избегнем промену одеће из ноћне у дневну? Не мислим да идем у школу у пиџами, него да будем обучен за школу кад се пробудим. То би ми, сложићете се, уштедело доста времена.

Тај план сам спровео у акцију вече пре кобне среде. Мој сако и ципеле за школу већ су били у приземљу, а кравата (и даље везана) била је око врата мог гориле Рође спремна да је ујутру скинем с његовог врата и ставим на свој. Али све остало сам имао на себи кад сам легао у кревет тог уторка увече и било ми је жао што се тога нисам раније сетио. Међутим, нисам рачунао да ћу тако ушупшкан и утопљен, кад се огласи мој аларм само да прекријем главу и вратим се у земљу снова. Нисам рачунао ни на то да ће моја мајка улетети да ме пробуди не чекајући да јој се каже: „Да, хвала, у реду, можете ући, добро дошли сте.”

„Зврле!” – закрештала је. „Поново ћеш закаснити!”

А онда је повукла јорган. И видела...

„Зврле, ниси ваљда легао у кревет у *школској* одећи?!”

Успео сам да прогледам и поред јарког јутарњег светла.

„Шалиш се? Нисам, наравно. Устао сам одавно и обукао се, а онда сам мислио да прилегнем још само на секунду...”

Није се примила. Понекад моју мајку можете да преварите кô од шале, али понекад вам једино преостаје да изађете из собе и пустите је да придикује. Проблем је само то што нисам могао одмах да изађем из собе јер би онда приметила да придикује самој себи.

„Не могу да верујем да си легао у кревет потпуно обучен”, рекла је.

„Потпуно обучен?” – поновио сам. „Не, види. Немам сако, немам ципеле, на Рођи је моја кравата.”

„Немој са мном да се завитлаваш, младићу”, промрмљала је. „Ти си у кревету у својој одећи. Имаш ли ти представу где је све та одећа била?”

„Па, била је у школи више пута. За остало се обратите мојој мајци.”

„Заиста не могу да верујем да си то урадио”, рекла је.

„Да, схватам да не можеш”, рекао сам. „Могу ли сад да сиђем и поједем чоколадни корнфлејкс?”

„Биће скроз прашњаво.”

„Зашто? Је л’ тата поново оставио отворену кутију? Рекао сам му да то не ради. Рекао сам му и да не једе мој корнфлејкс, али са тим човеком се не може разговарати.”

„Мораћу да променим постељину и покривач”, наставила је мама. „Сигурно су прљави.”

„Ионако ми стално говориш да су прљави.”

„Не разумем те, Зврле, стварно те не разумем.”

„Могу да причам спорије ако ти је тако лакше.”

„Ти си стварно обукао школску одећу за *ставање*.”

„Ево у чему је ствар”, рекао сам. „У вези с тобом је. Обукао сам је...”

„Да би се пробудио на време и да не би закаснио у школу.”

„Еј, па баш због тога сам спавао у школској одећи!” – повикао сам. „Велики умови исто мисле, а?”

Полако је одмахивала главом. „Школска одећа у кревету”, понављала је, „школска одећа у кревету”, као да јој је глас снимљен на траци.

„Поновићу”, рекао сам стрпљиво. „Обукао сам само ових неколико ствари. Нисам све. Да бих уштедео на *времени*.”

„Уопште није поента у томе да ли си обукао све или само део”, рекла је мама.

„А у чему је поента?“

„Добро ти знаш шта је поента. Оно о чему се овде ради.“

„Људи то стално говоре“, рекао сам.

„Шта говоре?“

„Да нешто није поента. Ништа на крају није поента. Ако ништа није поента можда и *нема* поенте. Поента би остала без посла. Осећала би се бесмислено. Морала би да нађе ново занимање, на пример као перач прозора или звоцајућа мајка.“

„Зврле, стварно причаш глупости.“

„То је таленат“, рекао сам. „Јесмо ли завршили или ће се ово отегнути до увече?“

Пустила ме је, али је све време за доручком говорила о томе како сам обукао школску одећу и легао у кревет. Чак и кад сам отишао у купатило прислонила је уста на врата и говорила: „Зврле ово, Зврле оно, заиста не могу да верујем, школска одећа, кревет, прљаво, бла, бла“, а када сам поново сишао није ме пустила из куће док још неколико милиона пута није поновила исту сцену. И знате шта?

Закаснио сам у школу.

ДРУГО ПОГЛАВЉЕ

Обично у школу идем с Пером и Анђелом пошто су ми они најбољи другови, а и пошто живе тачно преко пута мене, али како сам тог дана каснио њих двоје су већ отишли, па сам ишао сам. Нисам био једини који касни. Видео сам Татомира Тољагу који живи у кући до моје, али успорио сам да не бих морао да причам с њим, па сам због тога још више закаснио. Успут сам препознао још неколико људи, али само једног из мог разреда. Налетео сам на Милића Драгића код тржног центра. Буквално сам налетео на њега пошто је стајао иза угла одушевељено пиљећи у нешто у излогу продавнице спортске опреме.

„Пази куда идеш, Мрак!” – праснуо је.

„Пази где стојиш, Драгићу!” – праснуо сам и ја.

Драгић и ја се не слажемо, никад и нисмо, али понекад се ја спрдам на његов рачун, а он то не

разуме. То сам радио и неколико недеља пре среде о којој вам говорим. Била је субота, а ја сам био у граду с татом. Не идем у куповину ни са једним од својих родитеља ако могу да се извучем на шарм, али тати и мени су остали божићни ваучери, па нам је мама рекла да би требало да их искористимо пре него што продавнице оду под стечај, шта год то значило. Нажалост, ја сам имао ваучере за књиге (добрио сам их од своје баке, која је луда), тако да сам могао и да их поцепам, а татини су били за одећу, а њему се приспава сваки пут кад треба да бира одећу, и тако смо завршили на одељењу где се продаје електроника које се зове *Турпин*. Тата каже да су у *Турпину* цене преви-соке, назива их и пљачкашима, али није му сметало да стоји у реду са другим тужним људима и гледа плавушу у спортском трикоу како се истеже на врху гомиле огромних телевизора. Ја сам чекао да изгуби интересовање за то и баш тад сам угледао Драгића. Био је у маскирним панталонама и истој таквој јакни и буљио је у портабл телевизор са уграђеним де-ве-де плејером. И телевизор је био у маскирним бојама, зеленој и браон, као жбуње и земља. На екрану је ишао ратни филм. Драгић се ложи на рат.

„Учинио ми се да сам овде мало пре видео Драгића”, рекао сам кад сам се прикрао и стао поред њега, гледајући у другом правцу. „Сигурно ми се учинило.”

Драгић се окренуо. „Губи се, Мрак.”

„Сад чујем и његов *глас!*” – повикао сам запрепашћено. „Одакле ли допире?”

„Је л’ би волео да носиш гипсану крагну?” – питао је Драгић.

Окренуо сам се. Буљио сам у њега фолирајући изненађење.

„А ту си! Еј, па та маскирна одећа заиста функционише. Размишљаш да купиш и такав телевизор? Можда за своју собу? Надам се да немаш и маскирне тапете. Ако их имаш нећеш успети да нађеш телевизор да га упалиш.”

„Мрак”, рекао је Драгић, „ти си глуперда.”

„Можда и јесам”, одговорио сам му брзо попут метка, „али барем нисам камуфлирана глуперда.”

То је тип разговора које стално водим с Милим Драгим. Скоро да се може рећи да тада уживам у његовом друштву.

Да се вратимо на среду.

Кад стандардно касним на час прикључим се последњим ученицима и онда се нас педесетак

гура кроз капију за време звона, али овога пута, кад сам змајски закаснио, није било такве борбе. Наставник је чекао закаснеле. Наставник који је деловао као да жали што му не дозвољавају да носи бич.

„Пожурите, Драгићу, Шакићу, Мрак и ти, како год да се зовеш!”

Овај наставник је био један од дежурних дерача у школи. У Веселом сокачету има неколико таквих. Они се деру на тебе само зато што дишеш. Најбољи наставници не деру се много на нас. Деси се и њима, у реду, можда и с правом *понекад*, али не сваки пут кад зину. Ево, на пример наставница Коцкаров која нам предаје енглески. И она повремено полуди, на пример кад почнемо да се гађамо стварима а то није део лекције, али се не деретек тако. А наш наставник ликовног Мазало, никада се не дере. Мислим да се наставник Мазало више плаши нас него ми њега. Наставник Удубина нас такође не малтретира. Наставник Удубина покушава да нас научи како да направимо ствари од дрвета или других материјала. Већина нас је за то способна колико су и пужеви способни да лете у формацији, али њему то не смета. Наставници попут њих троје и још неколицине су добри. На-

ставници који се деру на децу без разлога нису добри. Они не би требало да се баве подучавањем. Требало би да буду гласници или тако нешто, па да добијају паре за то што се деру.

Ево најчешћег репертоара дерача из Веселог со-
качеца. Прекините ме ако вам неки буду звучали
познато.

„СЕДИ МИРНО!”

„ТИШИНА!”

„ГОВОРИ САМО КАД ТИ СЕ ОБРАЂАМ!”

„НЕ ОДГОВАРАЈ!”

„ГЛАСНИЈЕ, ДЕЧКО!”

„ВИ НЕ ЗНАТЕ НИ ДА СТЕ СЕ РОДИЛИ!”*

„ВИДЕО САМ ТО!”

„ЧУО САМ ТО!”

„КО ЈЕ ТО ЗАСМРДЕО?”

„У РЕД ЈЕДАН ПО ЈЕДАН!”

„ПРЕКИНИТЕ ДА СЕ ГУРАТЕ!”

„ГУБИ МИ СЕ С ОЧИЈУ!”

„НЕ ТРЧИ, ХОДАЈ!”

„НЕ ВУЦИ СЕ!”

„МИСЛИ, ДЕЧКО, МИСЛИ!”

„ДОЂИ КОД МЕНЕ ПОСЛЕ ЧАСА!”

* Шта то уопште значи?!

„НИКАДА У СВОМ ЖИВОТУ НИСАМ ВИДЕО ТАКО ЈАДАН ПОКУШАЈ!”

Последњу изјаву стално узвикује наставник Рижа који нам држи физичко. Наставник Рижа скоро никад не прича тихо с нама децацима и стално носи огромне патике и црвену тренерку. Не знам да ли носи једну те исту или има цео орман пун идентичних тренерки, али у школи га никад нисам видео у нечему другом, а ван школе покушавам да га избегнем још више него у школи. Наставник Рижа и ја нисмо сродне душе. Он сматра да са дечаком који није луд за фудбалом нешто није у реду. И мој тата то мисли. Мој отац је веома разочаран што ме је заобишао ген за фуцу.

Наставник Рижа је био присутан тог поподнева када се све догодило. То је био други час с њим те недеље, што је два часа превише. Као што сам вам рекао на почетку, играли смо фудбал, тако да смо били, где изненађења, на терену за фудбал. Не волим тај терен. То јест не волим да будем на њему. Осећам се као да смо пред публиком, пошто су дуж једне стране терена нанизане куће и понекад људи стоје у својим баштама или на прозорима спаваћих соба и гледају како правимо будале од себе.

Било како било, стајао сам тако у свом прописаном црном шортсу и црвеној мајици, и то са црвеним маркером (пола нас је носило црвени, а пола плави маркер), и приближио сам се аут-линији колико је год било могуће а да не одем кући, притом немајући појма да ми је то најлепши тренутак у следећих седам дана живота. Да сам био свестан тога можда бих више уживао, можда бих трчао горе-доле вичући: „ОВО ЈЕ ВРХУНАЦ, ОБОЖАВАМ ОВО!” Али нисам то знао, тако да сам стајао у месту, грозничаво се трљајући по мишицама док су ми ноге тапкале у ритму који ми није био познат. На другом делу терена девојчице су играле хокеј. Завидео сам им. Не због тога што су играле хокеј већ зато што им је час држала наставница Викић, а наставница Викић се не дере стално на њих. А могу и, ако им је досадно, да саплету штапом некога да се мало засмеју. На нашем терену за фуцу није било смеха. Уопште. Покушао сам да се утопим у крајолик који није постојао, држећи се подаље од дешавања у којима је наставник Рижа учествовао тако што је дувао у своју глупу звиждаљку и драо се на све да боље играју. Његови гласни подсмеси претворили су се

у гласне покличе тек кад је Драгић примио лопту. Драгић живи за фудбал и увек покушава да покаже колико је добар у томе, што се прилично свиђа Рижаном.

Како се акција склонила од мене осетио сам се слободним да одшетам до најближег гола. Треба-ло ми је нешто на шта могу да се наслоним, а голови имају стативе које су, супротно гласинама, и направљене за ослањање. Како се сва озбиљна акција одиграла на другој страни рачунао сам да имам неколико минута мира. На овој страни била су још само два дечака. Један је био Саша Мршављевић, голман с плавим маркером. Мршављевић је добар голман отприлике исто колико и ја, али сви морамо да се мењамо, па тако и нас двојица.

„Је л’ ти не смета да се мало наслоним овде, господине Мршави?“ – питао сам љубазно.

„Наслони се на свој гол“, одговорио је.

„Хвала.“ Прислонио сам леђа уз стативу.

Други дечак на овој страни био је златна копа-чка лично, Драгић, који је данас носио маркер исте боје као ја. Драгић и ја на истој страни. То се може догодити само на фудбалском тренингу! Сад кад је показао осталима како се игра само је трчао у месту и чекао да му дође лопта. Када му дође, он

ће њоме закуцати Мршављевића у мрежу, а онда кренути да трчи укруг са подигнутим рукама, док ће Рижа викати: „Браво, Драгићу, браво!”

„Еј, осмице!” – викнуо сам. „Немој да претерујеш с тим трчањем у месту. Тако се добијају буљуице.”

Да, знам да је фора јадна, ал’ ми је било досадно. Драгић се окренуо. „Мени се обраћаш, Мрак?”

„Да, ако се ти одазиваш на број осам.”

„То ми је број на мајици.”

„Број на *мајици*? Је л’ имаш бројеве на свим мајицама, Драгићу?”

„Ако баш желиш да знаш осмица ми је срећан број.”

„А, у реду. Забринуо си ме. На тренутак сам помислио да имаш мајицу са бројем за сваки дан у недељи, а да ти нико није рекао да недеља има само седам дана.”

„Хо-хо-хо”, рекао је. „Шта је онда с тобом – тринаестице?”

Нисам могао да порекнем да сам ја био једини дечак поред њега који је имао број на мајици и да је тај број био тринаест. Драгићу то пролази пошто је Рижин миљеник, а мени пролази пошто мама не може да га уклони. То је Таванџијино

масло. Он га је једном приликом, док сам му био окренут леђима, исписао трајним фломастером. Ускоро ће тај број бити потпуно пригодан, али планирао сам да кад прославим свој тринаести рођендан набавим длакаве ноге из *Помозите старцима* и израстем до два метра, па да онда спалим мајицу и погазим пепео.

Нисам могао да дозволим да Драгићева буде последња.

„Знаш ли шта је невероватно?” – рекао сам му.

„Шта?” – загризао је мамац попут изгладнелог сома.

„Ево нас у двадесет првом веку, ходали смо по Месецу, имамо хиљаду канала доступних на притисак дугмета, чипс са свим укусима који постоје на свету, а људи и даље шутирају лопте у огромне мреже за косу. Лудило, *заф не?*”

Драгић се намрштио. Кад му пљујете омиљени спорт вероватно ће вас прибити уза зид и коленом шутнути ваше лоптице. Али није ме било брига. Било ми је доста свега, било ми је хладно, живот ми се претворио у дриблање на терену за фудбал уместо да будем код куће, поред радијатора, и да се смејем стришу.

„Је л' би волео да те добро изударам, Мрак?“ – питао је Драгић.

То није било баш паметно питање. Чак би и он требало да зна да на такво питање постоји само један одговор.

„Баш бих волео“, рекао сам, прекрстивши руке преко броја тринаест. „Али само ако ме *добро* изудараш. Мрзим кад ме лоше бију.“

Фркнуо је. Закорачио је према мени. „Озбиљан сам.“

Промешкољио сам се леђима наслоњен на статисти. „Заиста? Па, мене си прешао. Баш имаш смисла за хумор. Рођени комичар. Јеси ли икад размишљао о бављењу...? О. Заборавих. Пробао си, али су ти се сви смејали.“

Можда мислите да мало изазивам срећу, али треба да прође најмање шест секунди између мојих речи и Драгићевих најгорих поступака. Скоро увек могу да се извучем од Драгићевих удараца ако у завршним секундама кажем нешто фино.

Таман сам хтео да наставим по том плану кад је Мршављевић рекао: „Шта се догађа тамо?“ Показивао је на супротну страну терена. Скроз на другој страни, поред гола, скоро сви дечаци били

су на гомили, једни преко других, а наставник Рижа је покушавао да их растави.

„Прелепе ли игре”, рекао сам уздахнувши.

Једино Драгић од нас тројице није био фасциниран том сценом. Он је гледао само мене. Љутитим погледом. И приближавао ми се.

Време је да му скренем пажњу.

„Јесам ли ти причао о свом ујки Бобану који је био професионални фудбалер?”

Зауставио се као да се пред њим створио невидљиви зид.

„Професионални фудбалер?”

„Да. Јесам ли ти га помињао?”

Неповерљиво је шкиљио у мене.

„Имаш ујака који је професионални фудбалер?”

„Да. Па, мислим, био је. Играо је за неки од оних великих тимова.”

„Који тим?”

„Који тим?”

Одједном нисам могао да се сетим имена ниједног тима.

„Да, за кога је играо?”

Време је за импровизацију. „За оне у плаво-белим дресовима.”

Драгић умало није разбио груди колико је разјапио уста.

„Страва.”

Наравно, ја немам ујака Бобана. Али Мили Драги није морао то да зна. Није ни желео то да зна. Желео је да чује причу о рођаку који је успео, постао богат и славан, можда чак и добио витешку титулу због шутирања лопте. Можда сам могао тако нешто да му испричам, али било би прелако, не би било забавно. Тако да...

„Да”, рекао сам. „Ујака Бобан. Прави фудбалски херој. Људи су долазили са разних страна да би гледали како игра. Поделио је брда аутограма.”

„Али не игра више?” – питао је Драгић изграјући од жеље да и сам има таквог ујака, па макар и не играо више.

„Не. Баталио је давно.”

„Остарио, а?”

„Не, не. Био је на врхунцу кад је окачио копачке о клин.”

Било је предивно гледати Драгићево запрепашћење. „Био је звезда и престао је да *игра*? Зашто?”

„Да би могао да се бави другим послом”, рекао сам.

„Којим послом?“

„Да чисти клозете у шопинг центру. Рекао је да га то много више испуњава него да трчи по терену и тражи кога да загрли.“

Драгићеве очи су се потпуно сузиле. Приближио ми се, али није махао песницама као што сам очекивао. Ушао сам му у главу својим форама, и сада је хтео да ме казни истом том главом.

Драгићева глава није обична глава. Обичне главе не проводе сваки слободан минут ударајући лопту. Драгићева глава је ударила лопту бар хиљаду пута. Али глава која удари лопту хиљаду пута може да послужи и за још понешто осим за ударање лопте. Може да послужи и за ударање главе људи који је вуку за нос. Деловало ми је као да Драгић управо то намерава да уради. Да својом главом удари моју и тако ме научи памети.

И тако је почела моја најновија катастрофа.

Тренутак пре него што је Драгићева глава разбила моју, ја сам одлучио да стајање на том месту можда и није најбоља идеја, па сам се померио корак улево. Он је већ поскочио са земље кад сам се померио, тако да је за њега већ било касно да се замишљено ухвати за браду и про-

мрмља: „Хмм, можда би било боље да размислим о овом поступку.”

Кад сам чуо како његова лобања удара у стативу на коју сам се наслањао, прорадио је мој нервозни тик.*

Испустио је смешни, мали уздисај, пао на колена, а онда се претурио на леђа са главом још у ваздуху, а моје цупкање се појачало.

Кад му је и глава пала, а он био потпуно опружен на земљи, ја сам већ цупкао као манијак.

„ДЕЧАЦИ! ШТА СЕ ТАМО ДЕШАВА!”

Успео сам да повратим контролу над ногама. Стајао сам и гледао свог архинепријатеља, који је не баш живахно, лежао с лицем у трави.

Гледао сам у број осам на његовим леђима.

А то му је био *срећан* број?

* Када сам под стресом ноге почну да ми цупкају. Понекад ми и лактови играју. Зато ме и зову Зврле. То вероватно већ знате. А, не знате? Како то... Па, сви други знају.

ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ

Све се утишало на другом крају терена. Наставник Рижа је трчао ка нама попут огромног метка у црвеној тренерци.

„Шта се догодило?!” – викао је док се приближавао великом брзином.

„Па”, рекао сам, „Драгић је некако...”

„Склањај се, дечко!”

Пао је на колено и зграбио Драгићев зглоб, испипао га, нашао шта је тражио, а онда га испустио назад на траву. „Уф!” – рекао је док се придизао. „На тренутак сам помислио да је рикнуо!”

Можда је то испуштање зглоба криво за оно што се затим догодило, нисам сигуран, али кад је пао на земљу, цело Драгићево тело се трзнуло, а рука којој је тај зглоб припадао полетела је у страну и ухватила ме за чланак. Покушао сам да

се извучем, али нисам могао. Драгић је имао јак стисак, чак и онесвешћен.

„Склањајте га!” – рекао сам, борећи се.

А онда је рука одједном постала млтава а ја сам брзо искорачио ван њеног домашаја да не би могла да ме поново зграби. Додуше, и даље сам осећао стисак и некакво пецкање на том месту.

Очи наставника Риже претвориле су се у два уска прореза док ме је гледао с висине. „Шта си му то урадио, Мрак?!”

„Урадио?” – питао сам. „Нисам му ништа урадио.”

„Аха! Је л’ баш тако?”

Освртао сам се да бих нашао некога ко ће ме подржати. Само је Мршављевић могао, а он је седео на земљи на другој страни гола.

„Нисам, је л’ тако Мршави?”

Мршављевић је погледао у мене, а онда поново скренуо поглед.

„Нисам видео. Нисам гледао.”

Мршављевић није баш особа којој се треба обратити у време кризе.

Рижа је узвикнуо имена двојице најближих дечака, а онда је цело крдо потрчало према нама.

„Трчите у зборницу и реците им да одмах пошаљу амбулантна кола овамо! Брзо, немамо времена!”

Тркуља и Аца су потрчали узбрдо да одраде шта им је речено. Рижа се окренуо ка мени.

„Момче, мораћеш да објасниш неке ствари!”

„Али ја нисам ништа учинио!” – протествовао сам.

„Па, то мора и да се *докаже!*” – рекао је. „Зар не?”

Док смо чекали амбулантна кола стајали смо у малим групама, тресући се, без много речи. Чак је и Рижан, док је стајао са наставницом Викић, оладио с драњем. Али су се сви погледи враћали на мене, а то ми је сметало.

Када су амбулантна кола дошла морали су опрезно да возе између школских зграда које су биле врло близу једна другој, а онда низ падину, на терен, до најудаљенијег дела на коме смо ми били. Болничари су окренули Драгића, подигли га на носила, покрили га ћебетом до браде и убацили га у санитарет. Док су амбулантна кола возила узбрдо, остављајући дубок траг у Рижиној вољеној трави, Пера ми је пришао.

„Коначно си то урадио, а, Зврк?”

„Шта сам урадио?“

„Разбио Драгића.“

„Сам се разбио, нема то везе са мном.“

„Како је то успео?“

„Лупио је главом у стативу. Хтео је мене да удари, али сам се ја измакô.“

„Ти си се склонио да те не би ударио?“

„Да. Зар ти не би?“

„А он је разбио главу о стативу?“

„Скапирô си, Перо. Добићеш петицу.“

„Значи јеси га ти разбио.“

Чело ми се спустило преко очију, онако како се то понекад догоди и наставнику Рижи кад прича са мном.

„Нисам ја разбио тог клипана. Да није кренуо главом на мене ја се не бих склонио, а он не би ударио у стативу и не би био у амбулантним колима, под ћебетом, на путу за болницу.“

„Управо тако“, рекао је Пера.

„Како то мислиш ’управо тако’?“

„Да се ниси склонио он би и даље био овде.“

„Да“, рекао сам. „А ја бих био у амбулантним колима.“

„Није то сигурно.“

„Јесте сигурно. Драгићева глава није од гуме. Можда тако делује, али није. А није ни статива. А моја глава би се нашла између та да веома тврда предмета. Гледај, показаћу ти.”

Ставио сам једну руку иза његове главе, не додирујући га. Другу сам ставио испред његовог лица, на удаљености од шест носева.

Пера је устукнуо. „Шта то радиш?”

„Стој мирно. Ова рука иза твоје главе представља стативу, је л’ тако?”

„Тгга-тако је”, рекао је нервозно.

„А рука испред твоје главе представља Драгићеву главу, је л’ тако?”

„Овај...”

„Е, сад, Драгићева глава иде ка теби као да хоће да ти разбије њушку, је л’ тако?”

„Да ми разбије њушку?”

Оштро сам га лупио дланом по челу. Зацвилео је и полетео уназад ка руци која се ту налазила.

„Глава у сендвичу”, рекао сам. „Само што тај сендвич не би имао хлеб са две стране, нити руке, него главу која је хиљаду пута ударила лопту и парче дрвета које је неко обојио у бело пре двадесет година.”

„Мрак!!!”

Знам то име. Знао сам и тај глас. Осврнуо сам се око себе. Наставник Рижа је поново ишао тешким корацима према мени.

„Наставниче?”

„Шта је то са тобом данас, Мрак?! Објавио си рат читавом одељењу?!”

„Не, наставниче, само сам Таванџији показивао како...”

„Шта си му показивао?!” – заклопио је тик испред и три метра изнад мене. „Како си Драгића бацио у кому?!”

„К-кому?” – промуцао сам.

„Дечко је без свести!” – дрекнуо је.

„Да, али... кома? Зар то не значи...?”

„То значи да би могао да *остане* у несвести! Да видим како ћеш се искобелати из ове ситуације! А у међувремену, немој да си, рекох НЕМОЈ ДА СИ, напао неког другог, јеси ме чуо?!?!?”

Да ли сам га чуо? Глува особа би га чула на три терена даље. Наставник Рижа је одмарширао до места на коме је наставница Викић стајала са Анђелом и још неколико девојчица. Наставница Викић понекад носи кратку сукњу и патике, као и девојчице, али данас је била у јаркозеленој тренинџи са жутом шаром дуж ногавице. Није јој тако

добро стајала због испупчења с предње стране. Када смо пре неког времена први пут почели да примећујемо испупчење мислили смо да се утојила. Анђела нам је рекла да је неколико девојчица, укључујући и њу, бацило неке форе како не би било лоше да мало вежба, или да једе мање тестенина, а наставница Викић се само смешкала, па смо временом схватили да та додатна тежина није била њена.

После мало договарања између наставнице Викић и Рижанца, рекли су нам да одемо у свлачионице иако је било још двадесет минута до краја часа. Тамо сам открио да Пера није једини који мисли да сам ја разбио Драгића, што је значило мешавину похвала и набијања кривице. Похвале би биле океј да сам ја то стварно урадио, али Драгићеви спорташки другови нису баш били одушевљени мноме, а нико, ни они што су ме хвалили ни они што су ми набијали кривицу, није веровао да ја то нисам урадио.

Таман сам хтео да се скинем и лудачки утрчим под туш, као и остали, кад је Рижа промолио главу из своје канцеларије и рекао да морамо да одемо код директора Чворка.

„Који то ми?” – питао сам.

„Ти и ја, Мрак!”

„Зашто?”

„Да би објаснио шта си урадио Драгићу!”

„Нисам му ништа урадио, већ сам вам рекао.”

„Е, па сад то можеш да кажеш и директору!

Пресвлачи се!”

„А да се истуширам?”

„Истушираћеш се код куће! Пресвлачи се, Мрак!”

Пресвукао сам се, а онда смо одмарширали до канцеларије Мајке Чворка. Наставник Рижа целим путем није проговорио ни реч, али сам крајичком ока видео како ми упућује љутите погледе на сваких неколико корака.

Госпођица Принц, директорова секретарица, очекивала нас је. Наставник Рижа је веома тихо затворио врата за нама, што ме је натерало да мало прогутах кнедлу. Деловало је стравично озбиљно кад се врата затворе тако тихо. Нешто мању кнедлу прогутао сам и кад су све очи у канцеларији биле упрте у мене – Чворкове, Рижине и очи оног пегавог кучета на календару. Мајка, који је седео за својим столом и котрљао оловку по њему, рекао ми је да му „испричам шта се тачно догодило”. Испричао сам му онолико

колико је морао да зна. Ја сам само стајао поред гола, Драгић је скочио на мене, а ја сам се измакао и он је ударио својом главуцом у стативу.

„Значи, ниси га ударио”, рекао је.

Направио сам изненађен израз лица. „Ударио га? Нисам, наставниче!”

„Само си се... измакао.”

„Да. То је све.”

„Је л’ се умориш некад од толиког лагања, Мрак?”

Ово је био господин Рижа, и мада то није било његово уобичајено драње, пошто смо били у директоровој канцеларији, тако је звучало. То ме је изнервирало. Човек мисли да сам стално ја крив, чак и кад нисам.

„Нисам *ништа* урадио!” – рекао сам.

„Ма, заиста!”

„Да, заиста!”

„Мислим”, рекао је директор Чворак наставнику Рижи, „да морамо да поверујемо дечку. Напокон, нема никаквих доказа о прекршају.”

„Докази!” – рекао је Рижа, гледајући ме погледом оштрим попут бодеза. „Мрак и Драгић се стално каче. Зар вам се не чини да је превелика случајност то што је, чим сам се окренуо, један од њих завршио *без свести*?”

Директор Чворак је погледао наставника Рижу. Нешто му је сметало. „Захарије”, рекао је и даље гледајући наставника Рижу, „сачекај, молим те, минут напољу.”

„Зврле”, рекао сам.

„Молим”, рекао је.

„Моје име”, рекао сам. „Зврле. Од Зврле Мрак.”

„Само сачекај напољу, хоћеш ли?”

Драге воље сам послушао и провукао се кроз врата.

„Већ сте завршили?” – упитала ме је госпођица Принц.

„Мајка каже да чекам овде.”

„Твоја мајка?”

„Мајка Чворак.”

„Ох. Узми столицу онда.”

„А шта да радим с њом?”* – питао сам.

„Шта?” – рекла је.

„Шта желите да урадим са столицом пошто је узмем?”*

„Само седи”, рекла је строго.

Ја сам сео на столицу наслоњену на зид, а она се вратила ономе, шта год то било, чиме се бавила

* Не могу да се одупрем томе. Мислим да је то нека болест.

на радном столу. Питао сам је да ли има нешто за читање. Одговорила ми је да ово није чекаоница код зубара. Ја сам рекао: „Драго ми је што то чујем”, а затим ставио руке у џепове и бленуо наоколо ни у шта.

Минут касније наставник Рижа је отворио врата. „Мрак! Уђи!”

Устао сам. Ушао сам у канцеларију. Рижа је затворио врата за мном, овога пута не тако тихо, и поново стао поред Чворковог стола. Ни мало пре није изгледао сјајно, а сада је изгледао још горе, као да је био укорен због нечега и то му се није свидело. Директор Чворак се нагнуо напред и погледао ме веома озбиљно.

„Одлучили смо”, рекао је, а онда, пошто је наставник Рижа прочистио грло, наставио је оштријим гласом. „Ја сам одлучио да ти поверујем на реч у вези с оним што се данас десило и да је тиме цела прича завршена.”

„Јесте?” – рекао сам. То се први пут догодило. Да ми наставник поверује на реч. Требало је да тражим оверену потврду и да је окачим на зид.

„Да. И надам се да ћеш убудуће бити пажљивији на часовима физичког.”

„Обећавам да се више никад нећу померати на терену”, рекао сам.

Наставник Рижа је зарежао себи у браду.

„Тако треба”, рекао је директор Чворак, и мислим да је то било упућено мени, а не Рижи. „Бежи сад.”

Нисам побегао, ишао сам полако уназад, једва се уздржавајући да се не поклоним. Пошто је Мајка Чворак рекао да могу да идем, ја сам отишао, и то кући, иако још није звонило. Знао сам да ће ме сви које сретнем испитивати ако будем чекао званичан крај часа. Било ми је више него довољно испитивања за једну среду.

